NILS WAHL
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. július 21.[1]

C-351/15. P. sz. ügy

Európai Bizottság
kontra
Total SA,

Elf Aquitaine SA

„Fellebbezés — Verseny — Kartellek — A metakrilátok piaca — Bírságok — A bírságnak a leányvállalat általi azonnali és teljes megfizetése — A leányvállalat bírsága összegének az Európai Unió Törvényszéke ítélete nyomán történő csökkentése — Megtámadható aktusok — Hatékony bírói jogvédelem — Jelen fellebbezésében az Európai Bizottság az Európai Unió Törvényszéke 2015. április 29”

1. -i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítéletének[2] hatályon kívül helyezését kéri, amely részben megsemmisítette a Bizottság azon leveleit,[3] amelyek a Total SA és az Elf Aquitaine (a továbbiakban: ellenérdekű felek) által a „metakrilátok”-ügyben hozott C(2006) 2098 végleges bizottsági határozat[4] alapján megfizetendő bírságra és késedelmi kamataira vonatkoztak.

2. A jelen ügy különösen annak meghatározására hívja fel a Bíróságot, hogy mennyiben minősülnek megtámadható jogi aktusoknak a Bizottság számvitelért felelős tisztviselőjének azon levelei, amelyekben anyavállalatokat köteleznek a versenyjogi szabályok megsértése miatt velük szemben a leányvállalatukkal egyetemlegesen kiszabott bírságok késedelmi kamatokkal növelt megfizetésére azt követően, hogy e bírságokat a leányvállalat maradéktalanul megfizette, majd azok összegét a leányvállalattal szemben csökkentették, és a különbözetet részére visszafizették. A kérdés pontosabban arra vonatkozik, hogy ezek a levelek hátrányt okoznak-e ezen vállalkozásoknak, amennyiben a Bizottság eredeti határozatához képest megváltoztatják jogi helyzetüket annál fogva, hogy az említett határozathoz képest látszólag többletkötelezettséget rónak rájuk. A Bíróságnak tehát a hatékony bírói jogvédelem elvének szem előtt tartásával tisztáznia kell a bírságokat behajtó intézkedések ellenőrzése vonatkozásában az uniós és a nemzeti bíróságok közötti hatáskörmegosztást.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — T-470/11, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2015:241.

3 — A BUDG/DGA/C4/BM/s746396, 2011. június 24-én kelt levélről (a továbbiakban: 2011. június 24-i levél) és a BUDG/DGA/C4/BM/s812886, 2011. július 8-án kelt levélről van szó (a továbbiakban: 2011. július 8-i levél, valamint együttesen: vitatott levelek).

4 — Az EK 81. cikk és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikke értelmében megindított eljárásról szóló 2006. május 31-i határozat (COMP/F/38.645 – „metakrilátok”-ügy) (a továbbiakban: „metakrilátok”-ügyben hozott határozat).

I – A jogvita előzményei

3. A jogvita előzményeit a Törvényszék a megtámadott ítélet 2–28. pontjában az alábbi módon mutatja be:

„2 A [»metakrilátok«-ügyben hozott határozatában] az Európai Közösségek Bizottsága egyetemlegesen kötelezte az Arkema SA-t és leányvállalatait, az Altuglas International SA-t és az Altumax Europe SAS-t (a továbbiakban együtt: Arkema) 219 131 250 euró bírság (a továbbiakban: eredeti bírság) megfizetésére kartellben való részvételük miatt.

3 [Az ellenérdekű feleket], amelyek a »metakrilátok«-ügyben hozott határozatban megállapított jogsértő időszakban az Arkema anyavállalatai voltak, 181 350 000 euró, illetve 140 400 000 euró összegben egyetemlegesen kötelezték az eredeti bírság megfizetésére.

4 Az Arkema 2006. szeptember 7-én megfizette az eredeti bírság teljes összegét, majd ezt követően keresetet terjesztett elő a »metakrilátok«-ügyben hozott határozat ellen (a továbbiakban: »metakrilátok«-ügyben folytatott bírósági eljárás) csakúgy, mint [az ellenérdekű felek], akik párhuzamosan önálló keresetet terjesztettek elő.

A »metakrilátok«-ügyben a Törvényszék által folytatott bírósági eljárás

5 A »metakrilátok«-ügyben hozott határozat ellen [az ellenérdekű felek] és az Arkema 2006. augusztus 4-én, illetve 10-én megsemmisítés iránti keresetet terjesztettek elő.

6 A T-206/06. sz. ügyben [az ellenérdekű felek] elsődlegesen a »metakrilátok«-ügyben hozott határozat megsemmisítését kérték.

7 Ezen ügyben [az ellenérdekű felek] másodlagosan az Arkemával és velük szemben kiszabott, őket egyetemlegesen kötelező eredeti bírság összegének csökkentését kérték.

8 A Bizottság 2008. július 24-én az Arkemának küldött levelében felhívta az Arkemát, hogy erősítse meg, hogy a 2006. szeptember 7-i kifizetést »valamennyi egyetemlegesen felelős adós nevében« teljesítette, hozzátéve egyrészt, hogy »e megerősítés hiányában, amennyiben a [»metakrilátok« -ügyben hozott] határozatot a Bíróság megsemmisítené azon vállalkozás tekintetében, amelynek a nevében a kifizetést teljesítették«, a Bizottság »vissza fog fizetni 219 131 250 eurót és annak kamatait«, másrészt hogy »ha a Bíróság a bírság egészét vagy annak egy részét bármely másik egyetemlegesen kötelezett adós tekintetében helybenhagyná«, a Bizottság »utóbbitól fogja követelni a fennmaradó összeget, 6,09%-os késedelmi kamattal növelve«.

9 Az Arkema 2008. szeptember 25-i levelében tájékoztatta a Bizottságot, hogy a 219 131 250 eurós összeget »egyetemleges kötelezetti minőségében« fizette meg, és hogy »e kifizetést követően a Bizottságnak mind az Arkemával, mind az egyetemleges kötelezettekkel szemben fennálló valamennyi követelése kielégítést nyert«. Erre tekintettel az Arkema »sajnálatát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy nem áll módjában felhatalmaznia a Bizottságot, hogy bármely összeget visszatartson abban az esetben, ha a közösségi bíróság előtt indított keresetét siker koronázná«.

10 2008. november 24-én a Bizottság levelet küldött [az ellenérdekű feleknek], amelyben tájékoztatta őket többek között az Arkema 2008. szeptember 25-i leveléről, valamint arról, hogy az Arkema nem töltötte ki a Bizottság által számára megküldött, közös kifizetésre vonatkozó nyilatkozatot.

11 [Az ellenérdekű felek] keresetét a Törvényszék a 2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítéletben (T-206/06, […] EU:T:2011:250) elutasította.

12 Ezzel szemben a »metakrilátok«-ügyben hozott határozattal szemben az Arkema által külön előterjesztett keresetnek a Törvényszék a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítéletben (T-217/06, […] EU:T:2011:251) részben helyt adott, és az Arkemával szemben kiszabott bírság összegét 113 343 750 euróban állapította meg.

13 A [2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítéletben (T-217/06, EU:T:2011:251)] a Törvényszék úgy vélte, hogy korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlása keretében csökkenteni kell a »metakrilátok«-ügyben hozott határozatban a bírságnak az Arkemával szemben elrettentő hatás címén alkalmazott növelését azon tény figyelembevétele érdekében, hogy a bírság vele szemben való kiszabása napján már nem irányították [az ellenérdekű felek] ([2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251)], 338. és 339. pont).

14 A [2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251)] ellen nem nyújtottak be fellebbezést, így az jogerőssé vált.

15 A Bizottság 2011. július 5-i értéknappal visszafizetett az Arkemának 119 247 033,72 eurót (105 787 500 eurót főkövetelés, 13 459 533,72 eurót pedig kamat címén).

A [vitatott] levelek

A 2011. június 24-i levél

16 A Bizottság 2011. június 24-i levelében tudatta [az ellenérdekű felekkel], hogy »[a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251)] végrehajtása keretében visszafizeti az Arkemának azt az összeget, amellyel a Törvényszék csökkentette a bírságot«.

17 A Bizottság ugyanezen 2011. június 24-i levélben [az ellenérdekű felektől] »[e]zzel párhuzamosan« azt kérte, hogy »arra az esetre, ha a [2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250)] ellen fellebbezést nyújtanának be a Bírósághoz, fizessék meg a fennmaradó összeget a 2006. szeptember 8-tól járó, 6,09%-os késedelmi kamattal növelve«, azaz 68 006 250 eurót, amelynek megfizetéséért a Total 27 056 250 euró összeg erejéig »egyetemlegesen« felel, valamint annak késedelmi kamatait, vagyis összesen 88 135 466,52 eurót.

18 [Az ellenérdekű felek] a Bizottság számára 2011. június 29-én küldött levelükben lényegében azt állították, hogy 2006. szeptember 7-ét követően a Bizottság »minden követelése kielégítést nyert«, és különböző kérdéseket intéztek a Bizottsághoz, hogy felvilágosítást kérjenek a 2011. június 24-i levél több pontjával kapcsolatban.

A 2011. július 8-i levél

19 2011. július 8-i levelében a Bizottság többek között azt a választ adta, hogy »[az ellenérdekű felek] értelmezésével szemben a Bizottság semmilyen módon nem mond le a fizetendő összegek beszedéséről arra az esetre, ha [az ellenérdekű felek] lemondanának a Bíróság előtti fellebbezésről«, hozzátéve, hogy »[az ellenérdekű felek] felelőssége nem enyészett el [a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítéletben (T-217/06, EU:T:2011:251)] megjelölt és az Arkema által megfizetett összegek visszatartásával«.

20 A Bizottság ugyanezen 2011. július 8-i levelében elismerte, hogy az általa követelt összeg hibás volt, és pontosította, hogy a »metakrilátok«-ügyben hozott határozat, illetve a [2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250), valamint a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251)] végrehajtása keretében az Elf Aquitaine által fizetendő összeg 137 099 614,58 euró, amelybe beleszámít a 31 312 114,58 euró késedelmi kamat (a továbbiakban: késedelmi kamat), és amelynek megfizetéséért a Total 84 028 796,03 euró összeg erejéig egyetemlegesen felel.

21 A Bizottság a 2011. július 8-i levelében hozzátette, hogy amennyiben [az ellenérdekű felek] fellebbezést nyújtanának be a [2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250)] ellen, úgy lehetőségük van arra is, hogy a bírság megfizetése helyett bankgaranciát nyújtsanak.

22 2011. július 18-án [az ellenérdekű felek] megfizették a Bizottság számára a 2011. július 8-i levélben követelt összeget, azaz 137 099 614,58 eurót.

A »metakrilátok«-ügyben a Bíróság által fellebbezés alapján folytatott bírósági eljárás

23 [Az ellenérdekű felek] 2011. augusztus 10-én fellebbezést nyújtottak be a [2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250)] ellen.

[…]

25 A Bíróság a 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzésével (C-421/11 P, [nem tették közzé] […] EU:C:2012:60) [az ellenérdekű felek] valamennyi kérelmét elutasította, ezzel a fellebbezést elutasította.

[…]

28 A késedelmi kamat megfizetése alóli mentesítésre irányuló, negyedlegesen előterjesztett kérelemről a Bíróság az alábbiak szerint határozott:

»89 E kérelmet mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant el kell utasítani, mivel az nem a [2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250)] ellen irányul, hanem a [2011. július 8-i levél] ellen, amely egyébként [az ellenérdekű felek] által a Törvényszékhez benyújtott és utóbbi Hivatalánál T-470/11. számon nyilvántartásba vett kereset tárgyát képezi.«”

II – A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

4. Az ellenérdekű felek a Törvényszék Hivatalához 2011. szeptember 1-jén benyújtott keresetlevelükben a vitatott levelek megsemmisítése iránti keresetet terjesztettek a Törvényszék elé, másodlagosan az azokban követelt összegek csökkentését, harmadlagosan pedig az ott követelt kamatok törlését kérték.

5. A Törvényszék Hivatalához 2011. november 17-én benyújtott beadványában a Bizottság a Törvényszék eljárási szabályzatának 114. cikke alapján elfogadhatatlansági kifogást emelt. Különösen arra hivatkozott, hogy a vitatott levelek megtámadhatatlan aktusoknak minősülnek, mivel nem váltanak ki olyan kötelező joghatásokat, amelyek az ellenérdekű feleket érintenék, és hogy az őket terhelő fizetési kötelezettség kizárólag a „metakrilátok”-ügyben hozott határozatból ered.

6. A megtámadott ítéletben a Törvényszék először is az említett ítélet 72–101. pontjában ezen elfogadhatatlansági kifogást vizsgálta meg.

7. Ebben a tekintetben a Törvényszék többek között megállapította, hogy a vitatott levelek az ellenérdekű felektől követelt főkövetelés összegét illetően nem érintették az ellenérdekű felek érdekeit oly módon, amely az EUMSZ 263. cikk értelmében jogi helyzetüknek a „metakrilátok”-ügyben hozott határozatban foglaltakhoz képest jelentős megváltozásával járna.

8. Ezzel szemben, ami a késedelmi kamat megfizetésére vonatkozó kötelezettséget illeti, a Törvényszék úgy vélte, hogy az semmilyen módon nem következik sem e határozatból, sem pedig a 2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítéletből (T-206/06, EU:T:2011:250), vagy a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítéletből (T-217/06, EU:T:2011:251), tekintettel arra, hogy Arkema az említett határozatot követően haladéktalanul megfizette az eredeti bírság teljes összegét; ily módon a megtámadott aktus az ugyanezen határozat alapján az ellenérdekű felek által fizetendő összeg növelésével ténylegesen megváltoztatta a jogi helyzetüket.

9. Következésképp a Törvényszék a vitatott levelekben az ellenérdekű felektől követelt késedelmi kamat tekintetében elfogadhatónak ítélte a keresetet.

10. Ezt követően a Törvényszék a megtámadott ítélet 107–118. pontjában a keresetet érdemben vizsgálta meg az ellenérdekű felektől követelt késedelmi kamat vonatkozásában, és e részében helyt adott a keresetnek.

11. Következésképpen a Törvényszék megsemmisítette a vitatott leveleket a Bizottság által az ellenérdekű felektől követelt késedelmi kamatra vonatkozó részében, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította.

III – A felek kérelmei és a Bíróság előtti eljárás

12. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– nyilvánítsa elfogadhatatlannak a Törvényszék elé terjesztett keresetet, és

– az ellenérdekű feleket kötelezze valamennyi költség megfizetésére, ideértve a Törvényszék előtt eljárással összefüggésben felmerült költségeket is.

13. Az ellenérdekű felek azt kérik, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a fellebbezést, és

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

14. A Bíróság elnöke 2016. február 17-i határozatával megengedte az EFTA Felügyeleti Hatóság számára, hogy a Bizottság kérelmeinek támogatása érdekében beavatkozzon. Mindazonáltal, mivel a Bíróság eljárási szabályzata 190. cikkének (2) bekezdésében rögzített határidő lejártát követően került sor a beavatkozási kérelem benyújtására, a beavatkozó fél észrevételeit csupán a 2016. június 9-én tartott tárgyaláson adhatta elő az említett szabályzat 129. cikkének (4) bekezdése értelmében.

IV – A fellebbezés elemzése

15. A Bizottság a fellebbezésének alátámasztása érdekében sorrendben a következő három jogalapra hivatkozik: először is arra, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a vitatott levelek kötelező joghatásokat váltanak ki, másodszor arra, hogy megsértette a perfüggőség és a *res iudicata* elvét, harmadszor pedig arra, hogy indokolása ellentmondásos.

A – *Az arra alapított első jogalapról, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a vitatott levelek kötelező joghatásokat váltanak ki*

1. A felek érvelése

16. A Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a vitatott levelek olyan kötelező joghatásokkal járnak, amelyek érinthetik az ellenérdekű felek érdekeit. Közelebbről a megtámadott ítélet 81–87. pontjaiban kifejtett megfontolásokra hivatkozik.

17. Ez a jogalap három részre bontható.

18. Az első részben a Bizottság azt állítja, hogy a vitatott levelek a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat végrehajtását szolgáló egyszerű fizetési felszólítások, amelyek – a 2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítéletet (T-206/06, EU:T:2011:250) (az ellenérdekű felekkel szemben kiszabott bírságok helybenhagyása), valamint a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítéletet (T-217/06, EU:T:2011:251) (az Arkemával szemben kiszabott bírságok csökkentése) követően – a hivatkozott határozat egy esetleges végrehajtási eljárás keretében történő érvényesítését készítik elő. Ezek a levelek ugyanakkor még nem tekinthetők a „végrehajtási eljárás” eszközeinek, tehát nem rögzítik a Bizottság végleges álláspontját sem.

19. Az első jogalap második részében a Bizottság kifejti, hogy a vitatott levelek tartalmából kiderül, hogy azok nem járnak kötelező joghatásokkal. Ezek a levelek ugyanis a számviteli szervezeti egységek álláspontját tükrözik a „metakrilátok”-ügyben hozott határozatban kiszabott bírság beszedését illetően, és csupán a fizetési módozatokra, illetve „a fennálló bírság teljesítésére” vonatkoznak, ily módon egyértelműen az említett határozat végrehajtását szolgáló intézkedésnek tekinthetőek.

20. A Bizottság az első jogalap harmadik részében előadja, hogy a vitatott levelek semmilyen többletkövetelést nem fogalmaztak meg a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat tartalmához képest. Az ellenérdekű feleket terhelő bírság és annak kamatai megfizetésének kötelezettsége kizárólag – a 2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250), a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251) és a 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzés (C-421/11 P, nem tették közzé, EU:C:2012:60) fényében értelmezett – „metakrilátok”-ügyben hozott határozatból ered és eredhet. A Bizottság hangsúlyozza, hogy semmilyen diszkrecionális jogkörrel nem rendelkezik e tekintetben, mivel a késedelmi kamatokat a 966/2012/EU, Euratom rendelet,[5] valamint annak végrehajtási rendelete, az 1268/2012/EU felhatalmazáson alapuló rendelet[6] releváns rendelkezései rögzítik. Más szóval, a vitatott levelekben a Bizottság mindössze a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat végrehajtására irányuló szándékát fogalmazza meg, így ezek a levelek az e határozatból származókon kívül egyéb joghatásokkal nem járnak. Ezen aktusok nem választhatók el a határozattól, amelynek végrehajtását készítik elő.

21. Az ellenérdekű felek álláspontja szerint az első jogalapot részben mint elfogadhatatlant, részben mint megalapozatlant el kell utasítani.

22. A fenti jogalap második és harmadik részét illetően az ellenérdekű felek úgy vélik, hogy azok lényegében a Törvényszék előtt már korábban előterjesztett – és a megtámadott ítélet 82–87. pontjában megválaszolt – érveket ismétlik, és kizárólag a Törvényszék által az értékelései során elkövetett téves jogalkalmazás bizonyítására irányulnak. Ezen részeket tehát mint a jelen fellebbezés keretében egyértelműen elfogadhatatlanokat el kell utasítani.

5 — Az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 298., 1. o., a továbbiakban: költségvetési rendelet).

6 — A 966/2012 rendelet alkalmazási szabályairól szóló, 2012. október 29-i bizottsági rendelet (HL 2012. L 362., 1. o.).

23. Ami az első jogalap első részét illeti, az az ellenérdekű felek véleménye szerint megalapozatlanságára tekintettel elutasítandó.

24. Jelen esetben a költségvetési rendeletnek (lásd különösen a 78. cikk (4) bekezdését) és végrehajtási rendeletének, az 1268/2012 felhatalmazáson alapuló rendeletnek (lásd a 80. és 83. cikket) a releváns rendelkezéseiből eredően, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk rendelkezéseinek megsértése miatt kiszabott bírságra vonatkozó késedelmi kamat előírásának célja annak elkerülése, hogy az EUM-Szerződés rendelkezéseinek hatékony érvényesülését a bírságfizetési kötelezettségüket késedelmesen teljesítő vállalkozások egyoldalú magatartásukkal csorbítsák, és e vállalkozások ne szerezzenek jogtalan előnyt azokkal szemben, akik a kiszabott bírságot az előírt határidőn belül megfizetik.

25. Jelen esetben, és egyébiránt ahogy azt a Bizottság is elismerte, az ellenérdekű felek a kitűzött határidő lejártát megelőzően pontosan megfizették a velük szemben kiszabott bírságot. Ennélfogva a vitatott levelek keltének időpontjában – a 2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250), valamint a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251) meghozatalát követően, ám a fellebbezés Bírósághoz való benyújtását megelőzően – semmilyen jogalapja nem volt annak, hogy az ellenérdekű felektől 31 312 114,58 euró összegű késedelmi kamatot követeljenek.

26. Következésképpen, ezek a levelek nem korlátozódnak a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat 23. cikkében foglalt, a késedelmi kamatokra vonatkozó bizottsági rendelkezések megerősítésére. Ezek a levelek új elemet tartalmaznak azáltal, hogy megállapítható vagy akár feltételezhető késedelem hiányában kamatot szabnak ki az ellenérdekű felekkel szemben.

2. Értékelés

a) A jogalap elfogadhatóságáról

27. Mivel az ellenérdekű felek kifejezetten vitatják az első jogalap elfogadhatóságát annak második és harmadik része tekintetében, szükséges meghatározni, hogy – amint azt az ellenérdekű felek állítják – a Bizottság e részekben kifejtett érvelése a Törvényszék előtt már előterjesztett érvek egyszerű megismétlése-e, és mint ilyen a jelen fellebbezési eljárás keretében nem vizsgálható.

28. Ebben a tekintetben tagadhatatlan, hogy a Bizottság első jogalapjának kifejtése során valóban megismétli a megtámadott ítélet meghozatalához vezető eljárás keretében a Törvényszék előtt felhozott elfogadhatatlansági kifogásában felsorolt érvek egy részét.

29. Ugyanakkor a Bizottság éppen azt a jogi érvelést vitatja, amely a Törvényszéket arra a következtetésre indította, hogy a vitatott levelek olyan kötelező joghatások kiváltására alkalmasak, amelyek a szóban forgó vállalkozások helyzetét befolyásolhatják.

30. Márpedig, ha a fellebbező az uniós jognak a Törvényszék általi értelmezését vagy alkalmazását kifogásolja, az elsőfokú eljárásban megvizsgált jogkérdések a fellebbezés keretében újból vita tárgyát képezhetik. Ha ugyanis a fellebbező ily módon nem alapíthatná fellebbezését a Törvényszék előtt már előadott jogalapokra és érvekre, a fellebbezési eljárás részben értelmét vesztené.[7]

7 — Ebben az értelemben lásd: 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 46. és 47. pont); 2014. szeptember 4-i Spanyolország kontra Bizottság ítélet (C-197/13 P, EU:C:2014:2157, 44. és 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2016. június 14-i Marchiani kontra Parlament ítélet (C-566/14 P, EU:C:2016:437, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31. Továbbá azon a véleményen vagyok, hogy a Bizottság jogilag megkövetelt módon, a Bíróság eljárási szabályzata 169. cikke (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően azonosította a megtámadott ítélet indokolásának azon pontjait, amelyeket álláspontja szerint a téves jogalkalmazás érint.

32. Álláspontom szerint tehát az ellenérdekű felek által jelen fellebbezéssel kapcsolatban előadott elfogadhatatlansági okokat el kell utasítani.

b) A jogalap megalapozottságáról

33. A jelen fellebbezés középpontjában álló első jogalap annak a kérdésnek az eldöntésére hívja fel a Bíróságot, hogy a Törvényszék vajon jogszerűen minősítette-e a vitatott leveleket a Bizottság által azokban követelt késedelmi kamat vonatkozásában az EUMSZ 263. cikk értelmében vett megtámadható jogi aktusoknak.

34. A jelen ügyben két álláspont ütközik össze.

35. Egyrészről az EFTA Felügyeleti Hatóság által is támogatott bizottsági álláspont, amelynek lényege, hogy mivel a késedelmikamat-fizetési kötelezettség kizárólag a „metakrilátok”-ügyben hozott határozatból és a vonatkozó rendeleti rendelkezésekből ered, a vitatott levelek csupán a végrehajtási eljárás megindítására vonatkozó döntést készítik elő, és nem alkalmasak a szóban forgó vállalkozások jogi helyzetének befolyásolására.

36. Másfelől az ellenérdekű felek tulajdonképpen azt állítják, hogy ezek a levelek nem tekinthetők pusztán egy korábbi határozat megerősítésének. Az ellenérdekű felek – hivatkozva arra a Bizottság által nem vitatott tényre, hogy az Arkema 2006. szeptember 7-én az eredeti bírság teljes összegét, azaz 219 131 250 eurót, álláspontjuk szerint az ellenérdekű felek nevében is megfizette – úgy vélik, hogy fizetési késedelmük semmilyen időpontban nem állt fenn, ebből következően a vitatott levelekben követelt késedelmi kamat fizetésére nem voltak kötelezhetők.

37. Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint csak azok az intézkedések minősülnek az EUMSZ 263. cikk értelmében megsemmisítés iránti keresettel megtámadható jogi aktusoknak, amelyek olyan kötelező joghatásokat váltanak ki, amelyek a felperes jogi helyzetének jelentős megváltoztatásával a felperes érdekeit érintik. [8]

38. Szintén az állandó ítélkezési gyakorlatból következően annak megállapításánál, hogy a megsemmisíteni kért intézkedés képezheti-e megsemmisítés iránti kereset tárgyát, az intézkedés tartalmából kell kiindulni, formája ebből a szempontból főszabály szerint lényegtelen. [9]

39. Olyan aktusok vagy határozatok esetében, amelyek kidolgozása több szakaszban – például belső eljárás eredményeként – történik, főszabály szerint [10] csak azok az intézkedések minősülnek megtámadható aktusnak, amelyek ennek az eljárásnak a végén rögzítik az intézmény végleges álláspontját; nem tartoznak közéjük azok a közbenső intézkedések, amelyeknek célja a végleges

8 — Lásd: 1981. november 11-i IBM kontra Bizottság ítélet (60/81, EU:C:1981:264, 9. pont); 2006. szeptember 12-i Reynolds Tobacco és társai kontra Bizottság ítélet (C-131/03 P, EU:C:2006:541, 54. pont); 2007. december 6-i Bizottság kontra Ferriere Nord ítélet (C-516/06 P, EU:C:2007:763, 27. pont).

9 — Lásd: 1981. november 11-i IBM kontra Bizottság ítélet (60/81, EU:C:1981:264, 9. pont); 2008. július 17-i Athinaïki Techniki kontra Bizottság ítélet (C-521/06 P, EU:C:2008:422, 42. és 43. pont).

10 — A Bíróság ítélkezési gyakorlata rögzíti e tekintetben, hogy több szakaszban megvalósuló eljárás keretében az intézmények elválasztható aktusokat is hozhatnak, amelyek megtámadhatók, amennyiben önálló jogkövetkezményekkel járnak, különösen például amiatt, hogy egy elkülönülő különös eljárás végső határidejét jelentik (lásd különösen: 1981. november 11-i IBM kontra Bizottság ítélet, 60/81, EU:C:1981:264, 11. pont).

határozat előkészítése.[11] Tehát nem támadhatók meg különösen az olyan közbenső intézkedések, amelyek a végleges határozat előkészítését szolgálják, és nem eredményeznek ilyen joghatásokat, valamint valamely korábbi, határidőben meg nem támadott határozatot pusztán megerősítő aktusok.[12]

40. Mi a helyzet a Bizottság számviteli szervezeti egységei által, az 1/2003/EK rendelet[13] 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának[14] alkalmazása során hozott, a versenyjogi szabályok megsértésére vonatkozó bizottsági határozatok – mint például a jelen jogvita tárgyát képező „metakrilátok”-ügyben hozott határozat – nyomán szerkesztett felszólító levelekkel?

41. Erre az első látásra egyszerűnek tűnő kérdésre árnyalt válasz kidolgozását javaslom.

42. Jóllehet, ahogy azt elsődlegesen, valamint többek között a Bíróság által a 2007. december 6-i Bizottság kontra Ferriere Nord ítéletben[15] kifejtett elvekkel összhangban bemutatom, *főszabály szerint* ezek a levelek nem járnának a Bizottság versenyjogi jogsértést megállapító és ebből származóan bírságot kiszabó eredeti határozatához képest önálló jogkövetkezményekkel, a jelen ügy különleges felépítésére tekintettel – később kifejtendő indokok alapján – mégis a fellebbezés elutasítása mellett foglalok állást. Mivel ugyanis a hivatkozott levelek olyan új elemet tartalmaznak, amely a szóban forgó vállalkozásokra nézve hátrányos, a hatékony bírói jogvédelem követelményei alapján az uniós bíróság arra a következtetésre juthat, hogy az EUMSZ 263. cikk értelmében megsemmisítés iránti kereset útján megtámadható jogi aktusokról van szó.

i) A Bizottság számviteli szervezeti egységeinek levelei, amelyek az 1/2003/EK rendelet 23. cikk (2) bekezdése a) pontjának alkalmazása során hozott határozatok címzettjeit hívják fel esetlegesen késedelmi kamattal növelt bírság megfizetésére, főszabály szerint nem járnak az érintett vállalkozások érdekeit érintő kötelező joghatásokkal

43. A Bizottság számviteli szervezeti egységeinek levelei főszabály szerint egy korábbi határozat végrehajtását szolgáló, egyszerű felszólító levelek. Az 1/2003 rendelet 23. cikk (2) bekezdése a) pontjának alkalmazása során hozott határozatokkal összefüggésben ezek a levelek egyrészt megerősítik a jogsértést megállapító határozatot, ezzel egyidejűleg a bírság kiszabását, valamint előkészítik egy esetleges végrehajtási eljárás lefolytatását.

44. Ha mármost a levelek tényleges tartalmát vesszük alapul, amely az egyetlen lényeges meghatározó elem az uniós bíróság előtti megtámadhatóság tekintetében, ezek a felszólító levelek alapvetően a lehetséges fizetési módokat, valamint a címzett vállalkozások fennmaradó tartozásának a Bizottság számvitelért felelős tisztviselője szerinti összegét rögzítik. Mivel Bizottság számviteli szervezeti egységei nem hozhatnak jogilag kötelező erejű aktusokat, az érintett vállalkozásoknak címzett leveleik nem hivatottak arra, hogy a Bizottság eredeti vagy esetlegesen az uniós bíróság által megváltoztatott határozatában foglalt, e vállalkozásoknak esetlegesen sérelmet okozó elemeken kívül más, határozat jellegű elemeket tartalmazzanak,

45. Mindez ugyanúgy vonatkozik az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának alkalmazása során hozott határozatok értelmében a Bizottság által kiszabott bírság összegére, mint a késedelmi kamatokra, feltéve hogy a késedelem mértéke nem képezi vita tárgyát.

11 — Lásd: 1981. november 11-i IBM kontra Bizottság ítélet (60/81, EU:C:1981:264, 10. pont); 2000. június 22-i Hollandia kotra Bizottság ítélet (C-147/96, EU:C:2000:335, 26. pont); 2008. július 17-i Athinaïki Techniki kontra Bizottság ítélet (C-521/06 P, EU:C:2008:422, 42. és 43. pont).

12 — Lásd: 2010. január 26-i Internationaler Hilfsfonds kontra Bizottság ítélet (C-362/08 P, EU:C:2010:40, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

13 — Az [EK 81. és 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás, 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

14 — E rendelkezés értelmében a Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra és vállalkozások társulásaira, amennyiben azok szándékosan vagy gondatlanul megsértik az EK 81. vagy 82. cikkben (jelenleg EUMSZ 101. és 102. cikk) foglalt rendelkezéseket.

15 — C-516/06 P, EU:C:2007:763.

46. Ahogy azt a „metakrilátok”-ügyben hozott határozatban is tette, a Bizottság a késedelmi kamatok összegének meghatározását illetően ugyanis a hatályos költségvetési rendelet végrehajtási szabályait köteles alkalmazni.

47. A költségvetési rendelet 71. cikkének (4) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén az Unió részére késedelmi kamat jár, a hivatkozott rendelet 183. cikke értelmében hozott végrehajtási szabályok rögzítik. E tekintetben az 1248/2006/EK, Euratom rendelettel [16] módosított költségvetési rendelet 86. cikkének (2)–(5) bekezdése sorolja fel azokat a kamatlábakat, amelyek az uniós jog megsértése miatt kiszabott bírságok késedelmes megfizetése esetén alkalmazandók.

48. Ahogy azt a Bíróság világosan kifejtette 2007. december 6-i Bizottság kontra Ferriere Nord ítéletében [17] egy olyan bírságból fennmaradó összeg megfizetését követelő levéllel kapcsolatban, amely bírság megfizetését a Bizottság az azt kiszabó határozat végrehajthatóságának elévülése miatt már nem követelhette, egy ilyen felszólító levél nem tekinthető kötelező joghatásokkal járó aktusnak.

49. Ebben az ítéletében a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a vitatott aktusokat, vagyis a Bizottság által küldött, a 89/515/EGK határozat [18] értelmében a Ferriere Nord SpA-val szemben kiszabott bírság fennmaradó összegére vonatkozó levelek, akár egy esetleges elévülést megelőzően, akár azt követően kerülnek meghozatalra, valójában csak tisztán végrehajtási jogi aktusok előkészítő aktusainak minősülnek. [19] Fel kell hívni a figyelmet arra is, hogy a Bíróság ebben az ügyben megállapította, hogy a vitatott aktusokkal a Bizottság nem értesítette a Ferriere Nordot olyan határozatról, amely a 2988/74/EGK rendelet [20] 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében „a pénzbírság, a büntetés [helyesen: szankció] vagy kényszerítő bírság eredeti összegének módosítására” vonatkozott volna.

50. Meg kell említeni, hogy a Törvényszék nemrég hasonló megoldásra jutott, amikor megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott levéllel, azaz a bírság késedelmi kamatokkal növelt összegének megfizetésére irányuló felszólítással csupán megerősítette a bírságot kiszabó eredeti határozata által létrehozott helyzetet, ahogyan azt a Törvényszék ítéletei és a Bizottság azokat követő levelei megváltoztatták. [21]

51. Ugyanígy a Törvényszék elfogadhatatlannak nyilvánított egy olyan levél megsemmisítésére irányuló keresetet, amely az egy korábban versenyellenes kartellben való részvételért megbírságolt vállalkozásra kiszabott bírság tekintetében még megfizetendő pontos tartozást rögzítette mind a bírság fennmaradó összege, mind pedig az ezután járó késedelmi kamat vonatkozásában. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy mivel a kamatok összege valójában a hatályos költségvetési rendelet végrehajtási szabályai alapján került megállapításra, e levél nélkülöz minden határozati jelleget a vonatkozó rendelkezéseknek az adott ügyben történt helyes értelmezése és alkalmazása tekintetében. [22]

16 — A 2006. augusztus 7-i bizottsági rendelet (HL 2006. L 227., 3. o.).

17 — C-516/06 P, EU:C:2007:763, 27. pont.

18 — Az EGK-Szerződés 85. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásról szóló, 1989. augusztus 2-i bizottsági határozat (IV/31.553 – hegesztett drótháló) (HL 1989, L 260, 1. o.).

19 — 2007. december 6-i Bizottság kontra Ferriere Nord ítélet (C-516/06 P, EU:C:2007:763, 29. pont).

20 — Az eljárások időtartamának korlátozásáról, valamint az Európai Gazdasági Közösség szállításra és versenyre vonatkozó szabályai alapján kezdeményezett szankciók végrehajtásáról [helyesen: az Európai Gazdasági Közösség szállításra és versenyre vonatkozó szabályai alapján folytatott eljárásokra és az azokban kiszabott szankciók végrehajtására vonatkozó elévülési időkről] szóló, 1974. november 26-i tanácsi rendelet (HL 1974. L 319., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 61. o.).

21 — Lásd: 2016. május 12-i Trioplast Industrier kontra Bizottság ítélet (T-669/14, nem tették közzé, EU:T:2016:285, 65–78. pont).

22 — Lásd: 2013. november 19-i 1. garantovaná kontra Bizottság végzés (T-42/13, nem tették közzé, EU:T:2013:621, 26. és 27. pont). Lásd továbbá ebben az értelemben: 1998. június 10-i Cementir kontra Bizottság végzés (T-116/95, EU:T:1998:120, 20–24. pont); 2012. március 12-i Universal kontra Bizottság végzés (T-42/11, nem tették közzé, EU:T:2012:122, 20–32. pont).

52. Ezek az állásfoglalások véleményem szerint közel állnak a közelmúltban hozott, 2015. szeptember 9-i Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro kontra Bizottság ítélet[23] tanulságaihoz, amelyben a Bíróság egy szerződéses jogviszonnyal kapcsolatban kifejtette, hogy egy terhelési értesítésen „az esedékesség időpontját, valamint a fizetési feltételeket tartalmazó felszólítást kell érteni, és az annak ellenére sem tekinthető végrehajtható okiratnak, hogy az úgy említi meg az EUMSZ 299. cikk szerinti végrehajtást, mint a Bizottságot egyebek mellett megillető lehetőséget arra az esetre, ha az adós a rögzített esedékességi időpontban nem teljesítene”.

53. Ebben a tekintetben nem szabad szem elől téveszteni azt, hogy az EK 256. cikk (jelenleg EUMSZ 299. cikk)[24] értelmében a nemzeti bíróságok kötelessége, hogy biztosítsák a Bizottság pénzügyi kötelezettséget megállapító határozata végrehajtása *szabályszerűségének* vizsgálatát. A Bíróság ebben a vonatkozásban kiemelte, hogy jóllehet az olyan kötelező joghatásokra vonatkozó feltételt, amelyek a felperes érdekeit érinthetik, jelentősen módosítva jogi helyzetét, a hatékony bírói jogvédelem elvének fényében kell értelmezni, egy ilyen értelmezés nem vezethet e feltétel mellőzéséhez az Unió bíróságainak a Szerződésekben biztosított hatáskör túllépése nélkül.[25]

54. Ez az uniós és a nemzeti bíróság közötti hatáskörmegosztás azon a megfontoláson alapul, hogy amennyiben meghatározásra került az a *pénzügyi kötelezettség*, amely adott jogalanyt a Bizottság határozatának értelmében terhel, a nemzeti bíróságra mint uniós rendes bíróságra tartozik az e pontosan meghatározott kötelezettség végrehajtására irányuló intézkedések jogszerűségének vizsgálata.

55. Mindez véleményem szerint nem zárja ki egy aktusnak az EUMSZ 263. cikke szerinti megtámadhatóságát, amennyiben az, jóllehet egy korábbi bizottsági határozat végrehajtását szolgáló aktusnak tűnik, tartalmaz olyan új elemet, amely az adott személyeket érintő kötelező joghatások kiváltására alkalmas. Ez esetben ugyanis úgy kell tekinteni, hogy nem a Bizottság pénzügyi kötelezettséget megállapító határozatának végrehajtása, hanem magának a pénzügyi kötelezettségnek a meghatározása vitatott.

56. Így tehát – éppen a bírói jogvédelem hatékonyságának Bíróság általi biztosításának szükségessége miatt – nem zárható ki, hogy egy bírság és esetlegesen annak késedelmi kamatai megfizetésére vonatkozó felszólításnak tűnő aktus bizonyos körülmények között, amelyek a jelen ügy alapjául szolgáló perben fennállnak, olyan kötelező joghatásokkal járjon, amelyek érinthetik az adott jogi személyek érdekeit.

57. A következőkben ezt fogom megvizsgálni.

ii) A jelen ügy igen kivételes körülményei a megtámadott ítélet Bíróság általi helybenhagyását indokolhatják

58. A jelen fellebbezés ténybeli és eljárási alapja meglehetősen összetett és szokatlan, így szükségesnek mutatkozik a fő jellemzők felvázolása.

59. Az ellenérdekű feleket a „metakrilátok”-ügyben hozott határozatban mint a 219 131 250 euróval megbírságolt Arkema anyavállalatait kizárólag e minőségükben „egyetemlegesen” kötelezték 140,4 millió euró, illetve 181,35 millió euró összegű bírság megfizetésére.

23 — C-506/13 P, EU:C:2015:562, 23. pont.

24 — A „metakrilátok”-ügyben hozott határozat 4. cikke rögzíti, hogy az az EK 256. cikkel összhangban alkalmazandó.

25 — Lásd ebben az értelemben: 2007. december 6-i Bizottság kontra Ferriere Nord ítélet (C-516/06 P, EU:C:2007:763, 32. és 33. pont).

60. A 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítéletben (T-217/06, EU:T:2011:251) az Arkemával szemben kiszabott bírság összegét 113 343 750 euróra csökkentették. Ezzel szemben az ellenérdekű felekkel szemben kiszabott bírság összege a 2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250) értelmében változatlan maradt, amely ítéletet egyébként a 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzés (C-421/11 P, nem tették közzé, EU:C:2012:60) helybenhagyta.

61. Márpedig először is elismert tény, hogy az Arkema 2006. szeptember 7-én az eredeti bírság teljes összegét, azaz 219 131 250 eurót az ellenérdekű felekként eljáró társaságok nevében is megfizette. Noha a Bizottság a harmadik jogalapja keretében – amelyre a későbbiekben még kitérek – kétségbe is vonta a 2008. szeptember 25-i levélnek a megtámadott ítélet 113. pontjában elfogadott értelmezését, amely szerint az Arkema megfelelően kitöltötte a közös kifizetésre vonatkozó nyilatkozatot, ebből következően az eredeti bírság teljes összegét az ellenérdekű felek nevében is kiegyenlítette, a Bizottság nem hivatkozott arra, és nem is állította, hogy ez az álláspont tények elferdítésének vagy azok téves jogi minősítésének eredménye lenne.

62. Ebből a helyzetből két megállapítás adódik. Az első a Bíróság C-421/11. P. sz. ügyben foglalt, késedelmi kamat fizetésére vonatkozó álláspontjával függ össze. A második nagyobb általánosságban arra a kérdésre vonatkozik, hogy az ítélkezési gyakorlat tanulságai alapján ténylegesen megállapítható-e az ellenérdekű felek fizetési késedelme.

63. Az első megállapítás az, hogy a Bíróság a 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzésével (C-421/11 P, nem tették közzé, EU:C:2012:60, 89. pont) hallgatólagosan, mégis szükségképpen megerősítette azon különbségtétel sajátosságát és megalapozottságát, amelyet egyfelől a késedelmi kamatokat – az ellenérdekű felek szerint helytelenül – megállapító vitatott levelek ellen benyújtott kereset, másfelől a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat ellen benyújtott kereset között kell tenni. Azáltal, hogy a késedelmi kamat megfizetése alóli mentesítésre irányuló, másodlagosan előterjesztett kérelmet mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant a Bíróság elutasította, mivel az „nem a [2011. június 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság ítélet (T-206/06, EU:T:2011:250)] ellen irányul, hanem a [2011. július 8-i levél] ellen, amely egyébként [az ellenérdekű felek] által a Törvényszékhez benyújtott és utóbbi Hivatalánál T-470/11. számon nyilvántartásba vett kereset tárgyát képezi”, úgy tűnik, hogy a Bíróság elismerte, hogy a vitatott levelek nem tekinthetők a Törvényszék által megváltoztatott, „metakrilátok”-ügyben hozott határozat megerősítésének.

64. A második megállapítás szerint pedig még mindig jogbizonytalanság van a Bizottság által alkalmazandó azon konkrét jogkövetkezmények tekintetében, amelyek a leányvállalatok versenyellenes magatartása miatt az anya- és a leányvállalatokra „egyetemlegesen” kiszabott bírságok összegének beszedését szolgálják. Pontosabban fogalmazva: jóllehet azt a Bíróság már megállapította, hogy ilyen esetben az érintett anyavállalat(ok) felelőssége „tisztán származékos”[26] jellegű a leányvállalataik felelősségéhez képest, nem szolgált világos iránymutatással arra nézve, hogy milyen jogkövetkezmények alkalmazandók olyan esetben, amikor az említett leányvállalatok az anyavállalataikkal egyetemlegesen rájuk kiszabott bírság teljes összegét megfizetik.

65. Egy ilyen esetben, amikor a leányvállalat az „egyetemlegesen” kirótt bírság teljes összegét megfizeti, függetlenül attól a kérdéstől, hogy ezt „közös kifizetés” keretében tette-e, vajon jogában áll-e a Bizottságnak úgy tekinteni, hogy az anyavállalat részben vagy egészben nem teljesítette fizetési kötelezettségét?

66. Én úgy gondolom, hogy nem.

26 — Lásd: 2015. szeptember 17-i Total kontra Bizottság ítélet (C-597/13 P, EU:C:2015:613, 38. és 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67. Meglátásom szerint az ellenérdekű felekként eljáró anyavállalatok és leányvállalataik – a jogsértés időszakában egyedül a leányvállalatok által folytatott versenyellenes magatartása miatt fennálló – felelősségének egyetemleges jellege, függetlenül egy „közös kifizetési nyilatkozat” létezésétől, azt erősíti meg, hogy az Arkema az általa befizetett eredeti bírság összegét a saját nevében, de a vele egyetemlegesen kötelezettek nevében is teljesítette. Ugyanis, amennyiben az anyavállalat felelőssége kizárólag az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében rögzített kartelltilalmat konkrétan egyedül megsértő leányvállalata felelősségéből ered, és ha ezenkívül e két társaságot egyetemlegesen kötelezték bírság megfizetésére, akkor a Bizottság az anyavállalattól nem követelhet olyan bírságösszeget, amely meghaladja a leányvállalata által jogerősen fizetendő összeget. [27]

68. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy olyan helyzetben, amelyben az anyavállalat felelőssége tisztán származékos a leányvállalatának felelősségéhez képest, és amelyben semmilyen más tényező nem jellemzi egyedileg az anyavállalatnak felrótt magatartást, ezen anyavállalat felelőssége nem haladhatja meg a leányvállalatának felelősségét. [28] A Bíróság azt is megállapította, hogy bizonyos eljárási feltételek teljesülése esetén az olyan anyavállalatnak, amelynek felelőssége teljesen származékos a leányvállalata felelősségéhez képest, főszabály szerint részesülnie kell a leányvállalata azon felelősségének esetleges csökkentésében, amelyet betudtak neki. [29] Hasonlóképp a Bíróságnak arra is alkalma nyílt, hogy leszögezze, az egyetemlegesség mechanizmusának célkitűzése éppen abban áll, hogy az uniós versenyjogi jogsértések miatt kiszabott bírság behajtása iránti eljárást elősegítse, ugyanis az egyetemlegesen felelős adóstársak közötti esetleges jogvitában „főszabály szerint a Bizottság már nem érdekelt, mivel a bírság teljes összegét már egy vagy több adóstárs megfizette a részére” [30].

69. Mindazonáltal a Bíróság a C-421/11. P. sz. ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a leányvállalattal szemben kiszabott bírság csökkentése nem terjed ki automatikusan a tisztán származékos felelősséggel bíró anyavállalatra. Az ellenérdekű felek ügyében ugyanis a Bíróság azt állapította meg, hogy az ellenérdekű felek esetében alkalmazandó szorzótényező eltér az Arkemára irányadótól, így az az egyedüli körülmény, hogy ezek a társaságok egyetemlegesen felelősek egy bírság megfizetéséért, nem minősülhet olyan tényállási elemnek, amely a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítélet (T-217/06, EU:T:2011:251) esetében elismert *res iudicata* kiterjesztését indokolná. [31] A Bíróság tehát konkrétan nem mondta ki, hogy amennyiben az egyetemleges kötelezettek egyike megfizeti a bírság teljes összegét, a Bizottság már nem értékelheti úgy, hogy valamely társkötelezett még tartozik a bírságot egészben vagy részben megfizetni.

70. A magam részéről, akkor is, ha a jelen ügyben nincs helye e kérdés közvetlen megválaszolásának, azon a véleményen vagyok, hogy a jelen körülmények között, amennyiben magának az egyetemlegesség szabályának lényegét nem tagadjuk, kétséges, hogy a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat alapján kiszabott bírságot illetően bármilyen fizetési késedelem felróható lenne az ellenérdekű feleknek. A vitatott levelek, mivel olyan késedelmi kamatok fizetését írják elő, amelyek sem az említett, a Törvényszék által a 2011. június 7-i Arkema France és társai kontra Bizottság ítéletben (T-217/06, EU:T:2011:251) megváltoztatott határozaton, sem a költségvetési rendelet végrehajtási szabályain nem alapulnak, nem tekinthetők korábbi aktusok egyszerű megerősítésének.

27 — Lásd a Total kontra Bizottság ügyben ismertetett indítványomat (C-597/13 P, EU:C:2015:207, 31–46. pont).

28 — Lásd: 2013. január 22-i Bizottság kontra Tomkins ítélet (C-286/11 P, EU:C:2013:29, 37., 39., 43. és 49. pont); 2015. szeptember 17-i Total kontra Bizottság ítélet (C-597/13 P, EU:C:2015:613, 38. pont).

29 — Lásd: 2015. szeptember 17-i Total kontra Bizottság ítélet (C-597/13 P, EU:C:2015:613, 41. pont).

30 — Lásd: 2014. április 10-i Bizottság és társai kontra Siemens Österreich és társai ítélet (C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 59. és 60. pont).

31 — Lásd: 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzés (C-421/11 P, EU:C:2012:60, 83. pont).

71. Ezek a levelek tagadhatatlanul új elemet tartalmaznak, amennyiben az ellenérdekű felek részéről olyan bírság késedelmi kamatokkal növelt részösszegének megfizetését követelik, amelyet rájuk az Arkemával egyetemlegesen szabtak ki, tekintet nélkül arra a tényre, hogy e bírság összegét maradéktalanul és haladéktalanul megfizette az utóbbi társaság. A jelen ügyben tehát nem a Bizottság határozatának végrehajtására irányuló aktus képezi jogvita tárgyát, amelynek a bírósági felülvizsgálata a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, hanem egy olyan aktus, amely magát az adott vállalkozásra rótt pénzügyi kötelezettség meghatározását kérdőjelezi meg.

72. Ebben a tekintetben kissé paradoxnak tűnik számomra, hogy a Bizottság egyrészt, miközben a 2008. szeptember 25-i levél értelmezésének bizonyos jelentőséget tulajdonít abban a tekintetben, hogy a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat alapján egyetemlegesen kiszabott bírságot „közös kifizetés” útján teljesítették-e, vagy sem, vagyis e levélnek jogi következményeket tulajdonít, másrészt azon álláspontot védelmezi, hogy egyedül ennek a Törvényszék által megváltoztatott határozatnak van határozat jellege.

73. E megállapítások összességére tekintettel azon a véleményen vagyok, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a vitatott leveleket az EUMSZ 263. cikk értelmében megtámadható aktusoknak minősítette annyiban, amennyiben azokban a Bizottság késedelmi kamatot követelt.

B – *A 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzésből (C-421/11 P, nem tették közzé, EU:C:2012:60) eredő perfüggőség és a res iudicata elveinek megsértésére alapított, második jogalapról*

1. A felek érvelése

74. A Bizottság második jogalapjában lényegében azt sérelmezi, hogy a Törvényszék megsértette a perfüggőség és a *res iudicata* elvét azáltal, hogy különösen a megtámadott ítélet 80. és 93–101. pontjában elválasztotta a fizetendő késedelmi kamatok kérdését a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat egyéb részeitől.

75. E tekintetben a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat a 2. cikke alapján magában foglalja a kiszabott bírságra mint főkövetelésre, valamint megfizetésének elmulasztása esetén kiegészítő jelleggel fizetendő kamatokra vonatkozó rendelkezéseket. Márpedig a megtámadott ítélet alapjául szolgáló ügyben benyújtott kereset előterjesztésének időpontjában az e határozatra vonatkozó fellebbezés elbírálása a C-421/11. P. ügyben a Bíróság előtt még folyamatban volt. Egyébiránt az ez utóbbi ügyben hozott 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzés (C-421/11 P, nem tették közzé, EU:C:2012:60) alapján az említett határozat teljes egészében, tehát a kamatok kérdése vonatkozásában is jogerőssé vált az ellenérdekű felekre nézve.

76. Az ellenérdekű felek a jogalap elutasítását kérik.

2. Értékelés

77. Jelen ügyben afelé hajlok, hogy tekintettel arra a tényre, hogy a T-470/11. sz. ügyben a Törvényszékhez benyújtott kereset alaki szempontból olyan aktus ellen irányult, amely láthatólag különbözött a 2012. február 7-i Total és Elf Aquitaine kontra Bizottság végzés (C-421/11 P, nem tették közzé, EU:C:2012:60) alapjául szolgáló ügyben tárgyalt aktustól, a perfüggőség és a *res iudicata* elvének megsértésére alapított jogalapot el kell utasítani.

78. Meglátásom szerint ugyanis egyedül ez a megközelítés egyeztethető össze a Bíróságnak a hivatkozott végzés 89. pontjában foglalt, azon különbségtétel sajátosságára és megalapozottságára vonatkozó megállapításával, amelyet egyfelől a késedelmi kamatokat esetleg helytelenül megállapító vitatott levelek ellen benyújtott kereset, másfelől a „metakrilátok”-ügyben hozott határozat ellen benyújtott kereset között kell tenni.

79. Azon a véleményen vagyok tehát, hogy a második jogalapnak nem lehet helyt adni.

C – *Az ellentmondásos indokolásra alapított harmadik jogalapról*

1. A felek érvelése

80. A Bizottság másodlagosan felhozott harmadik jogalapjával arra hivatkozik, hogy a megtámadott ítélet indokolása ellentmondásos.

81. Eszerint a Törvényszék helytelenül állapította meg ezen ítélet 113. pontjában azt, hogy a Bizottságnak mind az Arkemával, mind az egyetemlegesen kötelezett ellenérdekű felekkel szemben fennálló valamennyi követelése kielégítést nyert, ugyanakkor a Törvényszék az említett ítélet 9. pontjában helyesen észrevételezte, hogy az Arkema „sajnálatát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy nem áll módjában felhatalmaznia a Bizottságot, hogy bármely összeget visszatartson abban az esetben, ha a közösségi bíróság előtt indított keresetét siker koronázná”.

82. Márpedig a Bizottság véleménye szerint az Arkema ezen megjegyzése szükségképpen arra enged következtetni, hogy nem tett közös kifizetési nyilatkozatot. E körülmények között a Törvényszék csak azt állapíthatta volna meg, hogy a Bizottság valamennyi követelése mind az Arkema, mind az egyetemleges kötelezettek részéről egyaránt kielégítést nyert.

83. Az ellenérdekű felek szerint a harmadik jogalapot mint nyilvánvalóan elfogadhatatlant, de mindenesetre mint megalapozatlant el kell utasítani.

2. Értékelés

84. A Bizottság által a fellebbezésének harmadik jogalapja vonatkozásában kifejtett érvelés nem épp meggyőző, és azt véleményem szerint mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

85. Először is rá kell mutatni arra, hogy a megtámadott ítélet 9. pontja nem a szoros értelemben vett indokoláshoz tartozik, hanem a megtámadott határozatban a tényállás bemutatásának szentelt, a Bíróság értékelését nem tartalmazó részben található.

86. Továbbá kitűnik, hogy az indokolás állítólagos ellentmondásosságának leple alatt a Bizottság valójában a 2008. július 24-i levelére az Arkema által válaszul küldött, 2008. szeptember 25-én kelt levél Törvényszék általi értelmezését vitatja.

87. Márpedig, noha a Törvényszék ítélete indokolásának ellentmondásossága olyan jogkérdés, amely mint olyan fellebbezés tárgyát képezheti,[32] a tényállás értékelését, annak elferdítése kivételével, nem vizsgálhatja a Bíróság.[33]

32 — Lásd különösen: 2001. december 13-i Cubero Vermurie kontra Bizottság ítélet (C-446/00 P, EU:C:2001:703, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2007. február 8-i Groupe Danone kontra Bizottság ítélet (C-3/06 P, EU:C:2007:88, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 — Lásd: 2014. szeptember 11-i CB kontra Bizottság ítélet (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

88. Márpedig ilyen ferdítésre semmi nem utal, és arról véleményem szerint nincs is szó. Ugyanis számomra teljesen védhetőnek tűnik, tehát nem tűnik nyilvánvalóan hibásnak a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 113. pontjában kifejtett azon értelmezése, amely szerint „a Bizottság nem hivatkozhat érvényesen arra, hogy az Arkema nem töltötte ki a közös kifizetésre vonatkozó nyilatkozatot, mivel az Arkema az említett 2008. szeptember 25-i levelében egyértelműen tudatta, hogy a Bizottságnak »mind vele szemben, mind az egyetemleges kötelezettekkel szemben fennálló valamennyi követelése kielégítést nyert«”.

V – Végkövetkeztetések

89. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

1) A Bíróság a fellebbezést utasítsa el.

2) A Bíróság az Európai Bizottságot kötelezze saját költségeinek, valamint a Total SA és az Elf Aquitaine SA költségeinek viselésére.

3) Az EFTA Felügyeleti Hatóság maga viselje saját költségeit.